

La Seu: joia del patrimoni manresà

PATRIMONI. Aquesta tardor tractem potser del patrimoni més important de la ciutat, l'església més gran de Manresa i un dels grans edificis del gòtic català. Situat dalt del Puigcardener, és una referència obligada en el paisatge i en l'skyline de la ciutat.

Es va construir sota la direcció del mestre d'obres Berenguer de Montagut a partir del segle XIV als afores de la ciutat medieval, en un turó sobre el Cardener on ja hi havia un temple romànic del segle XII del qual es conserven algunes restes. Les principals característiques de la planta de l'església són la gran nau central, l'absis poligonal, les capelles laterals, la girola i la coberta de volta de creueria sobre 18 pilastres de secció vuitavada. La nau, d'una alçada excepcional en el context català, és apuntalada a l'exterior per 18 arcbotants i il·luminada per una trentena de grans finestrals amb vitralls policroms historiatos, un fet que l'acosta a la tipologia del gòtic europeu.

Les dimensions del temple són 68 m de llargada, 33 d'amplada i uns 30 d'alçada. L'amplada de la nau, 18,5 m, la converteix en una de les més amples del gòtic europeu. El campanar de la torre és de planta quadrada, té una alçada de 50,5 m i estava coronat per una balustrada, després substituïda per una barana neogòtica dissenyada per Alexandre Soler i March.

Foto: Francesc Rubí

Des del punt de vista arquitectònic, l'església té un gran interès per la solució de síntesi que adopta entre l'estructura de temple d'una nau i la de tres naus, en la qual les capelles laterals fan l'efecte visual de naus laterals. L'interior, presidit per una talla de la Mare de Déu de l'Alba (còpia d'una del final del segle XIV, destruïda per un incendi el 1979), guarda una valuosa mostra de pintura gòtica catalana: el retaule de Sant Marc i Sant Ania, obra d'Arnau Bassa (1346); el monumental retaule de l'Esperit Sant, obra de Pere Serra (1394); el de Sant Miquel i Sant Nicolau, obra de Jaume Cabrera (1406); una llarga predel·la del desaparegut retaule de Sant Antoni Abat, obra de Lluís Borrassà (1411) i el retaule de la Trinitat, obra de Gabriel Guàrdia (1501), seguidor de Jaume Huguet.

Sota l'altar major hi ha una cripta, construïda entre 1576 i 1578, ampliada al final del segle XVIII, que guarda les relíquies dels sants màrtirs Maurici, Fruitós i Agnès, patrons de la ciutat. La decoració marmòria és obra de l'escultor bagenc Jaume Pedró (1781), i un dels millors conjunts del barroc acadèmicista català. A tocar de la basílica, que aprofita en el sector nord el mur de l'antiga església romànica, hi ha, vora el claustre, part d'una antiga galeria romànica del segle XI, de dos pisos, el superior amb quatre arquets rodons amb els capitells treballats. També es conserva prop el portal gòtic de tramuntana, un portal amb timpà i capitells, atribuït a l'escultor Arnau Cadell, procedent de l'antic temple romànic del segle XII. El claustre, situat al N de l'església, és renaixentista i té el pati central ocupat per una capella barroca. Un element important de la decoració són les gàrgoles volades de pedra amb formes grotesques i d'animals fantàstics. Les més antigues estan en la part superior dels contraforts de la nau, algunes d'elles molt malmeses per la corrupció del temps, i en les més noves s'aprecia una clara influència del gòtic francès. No ocupen una situació tan elevada i sols les trobem en la part de construcció més nova de la basílica.

Pel que fa a l'escultura, dins de la seu hi ha un conjunt de sepulcres de pedra. Situada a l'altar major hi ha la còpia de la talla gòtica de la Verge de l'Alba, feta en fusta per Pere Puig. Recentment s'han rehabilitat en bona part l'estructura i de la coberta de l'edifici. La Seu està protegida en la seva integritat com a Bé Cultural d'Interès Nacional. És un exponent destacat del gòtic català i, a més de la seva importància com a element de gran valor arquitectònic i artístic, és la peça clau de la imatge urbana i paisatgística característica de Manresa.

PER SABER-NE MÉS:

Francesca Español, *El gòtic català*, ed. Angle, Manresa, 2002.

Josep M. Gasol, *La Seu de Manresa. Art, història i devoció*, ed. Amics de la Seu, Manresa, 1984.

Anna Orriols, *La Seu de Manresa*, Ed. Farell, Sant Vicenç de Castellet, 2006.